

Import

door: Lars Versteeg

Professionele dierentuinen willen tegenwoordig niet meer afhankelijk zijn van 'import uit het wild'. Duurzaam collectiebeheer staat hoog in het vaandel. Door goed samen te werken, met name in de verschillende fokprogramma's, proberen dierentuinen een duurzame populatie te behouden van zoveel mogelijk verschillende soorten. Helaas geldt dit niet voor iedere fokprogramma'soort en zijn er voorbeelden van fokprogramma's die nog steeds afhankelijk zijn van 'wildvang'. Onprofessioneel, slecht, 'niet te verkopen aan het publiek' zullen de eerste reacties zijn van velen, maar als we hier kritisch naar gaan kijken is dit dan wel waar?

Gevangenschap

Witte neushoorns worden al sinds 1950 in Europese dierentuinen gehouden. Ongetwijfeld zullen er al veel eerder witte neushoorns te zien zijn geweest in europa, maar de registratie hiervan is zo slecht bijgehouden dat het stamboek deze dieren niet heeft kunnen registreren. In de jaren 70 is er een enorme toeloop geweest van witte neushoorns vanuit Afrika, een groot deel uit het Hluhluwe Nationaal park, Zuid-Afrika. Als we kijken naar de aantallen neushoorns binnen de Europese dierentuinen zien we een enorme toename tot aan de 300 dieren, waarna het aantal zich stabiliseert.

Wild

De Witte neushoorn was bijna uitgestorven in het begin van de 20ste eeuw. Er zijn publicaties die spreken over 30 to 100 dieren die er over waren in het wild. Door fanatieke soortbescherming in de Zuid-Afrikaanse natuurparken is in de loop van de eeuw dit aantal teruggefokt naar een kleine 18.000. De witte neushoorn in de nationale parken en reservaten plant zich goed voort en er is een enorme jaarlijkse groei. In de loop van de jaren zijn er witte neushoorns naar verschillende andere Afrikaanse landen geëxporteerd en nu zijn er

dus o.a. in Kenia, Botswana, Namibië en Zimbabwe ook weer redelijke populaties te vinden. Een redelijk succesverhaal dus als je het vergelijkt met de zwarte neushoorn die nog steeds sterk bedreigd wordt. Helaas is in de afgelopen jaren de neushoornstropertij wel weer enorm toegenomen, maar vooralsnog is de jaarlijkse toename van witte neushoorns in zuidelijk Afrika enorm.

Europese fokresultaten

De eerste geregistreerde geboortes zijn in 1971. Maar geboortes blijven beperkt tot een aantal instituten. Er zijn veel voorbeelden van dierentuinen die in de jaren 70 witte neushoorns hebben geïmporteerd en nooit ook maar één jong hebben gefokt. Aangezien witte neushoorns gemakkelijk 40 jaar kunnen worden zijn er zelfs tegenwoordig nog veel voorbeelden hiervan aanwezig. Sinds 1992 wordt deze soort gecoördineerd binnen het meest prestigieuze fokprogramma van EAZA, het EEP, en ieder jaar kwam er meer informatie over de ontwikkeling, problematiek, etc. van deze soort. Steeds meer oorzaken werden gedefinieerd en vanuit het EEP, en ook vanuit het algemene bewustzijn van de evoluerende dierentuinen, gingen dierentuinen

toch steeds meer nadenken over het huisvesten van witte neushoorns. In 2006 /2007 werd er een diepgaande analyse gemaakt van de EEP populatie en werden de feiten nog maar eens benadrukt. Van de geïmporteerde dieren tussen 1950 en 2006 had zich maar 26% voortgeplant! En het aantal in gevangenschap geboren neushoorns (F1 populatie) dat zich voortgeplant had, was nog lager (13%).

Oplossingen?

Het is gebleken dat Europese dierentuinen over het algemeen, wat betreft huisvesting, sociale structuur, voeding etc. blijkbaar voor witte neushoorns geen optimale omstandigheden hebben gecreëerd historisch gezien, en veel dierentuinen en safari-parken hebben zich dit aangetrokken om in de loop van de tijd deze omstandigheden drastisch te verbeteren. Witte neushoorns zijn sociale dieren die in groepen moeten worden gehuisvest in een ruim verblijf

en niet, zoals traditie was vroeger, in een 1 op 1 situatie in een klein perk. Bovendien zijn er veel aanwijzingen dat dochters zodra ze volwassen worden toch op één of andere manier hormonaal worden onderdrukt door hun moeder als ze nog steeds in deze kudde staan. De aanbeveling van het EEP is dan ook om jonge vrouwtjes voordat ze volwassen zijn te ruilen binnen het EEP. Binnen de neushoorn-TAG werden er ook pogingen ondernomen om dierentuinen te stimuleren hun neushoorn verblijven aan te passen aan de eisen van de soort. Een aansprekende aanbeveling was dat dierentuinen met minder ruimte zouden moeten kiezen zwarte of Indische neushoorns in plaats van witte neushoorns. Steeds meer kwam het besef bij dierentuinen en werden moeilijke beslissingen genomen. Zo werden de laatste witte neushoorns van Aalborg, Liberec, Wrocław en nog een aantal binnen het EEP verhuisd.

Afrikaanse neushoorn in San Diego Wildanimalpark. (FOTO ROLF VEENHUIZEN)

Duurzame populatie

In de EEP-analyse van 2006/2007 bleek dat 30% van de witte neushoorn-populatie ouder was dan 35 jaar. Verwacht kon dus worden dat binnen 10 jaar deze dieren allemaal zouden wegvallen. Steeds meer instituten besloten te investeren in goede verblijven voor witte neushoorns en dus ontstond er een groot probleem om deze verblijven ook gevuld te krijgen. Dit creëerde dus de noodzaak om buiten onze EU grenzen te gaan kijken en veel instituten besloten dan ook om de mogelijkheden tot import te gaan bekijken.

Import

Gelukkig voor de EAZA-instituten zijn er, in tegenstelling tot evenhoevigen, geen veterinaire beperkingen om witte neushoorns te importeren

(FOTO ANDRÉ RIPZAAD)

vanuit Zuid-Afrika. Er zijn in Zuid-Afrika veel gespecialiseerde 'wildlife traders' die het papierwerk kunnen verzorgen en, er zijn voldoende neushoorns beschikbaar voor de verkoop!

Omdat de fok met deze soort zo goed gaat in Zuid Afrika is het namelijk zo dat er jaarlijks tussen de vijftig en honderd neushoorns via de veiling verkocht worden. Deze 'game auctions' zijn de normaalste zaak van de wereld in Zuid Afrika en een hele goede bron van inkomsten voor de vaak financieel noodleidende natuurparken en reservaten. Het merendeel van deze neushoorns wordt opgekocht door de zogenaamde 'game ranches'. Dit zijn vaak particuliere parken die georganiseerde jacht toestaan. Hier komen de rijke 'trofeeënjagers' hun geliefde wild schieten.

Discussie

Ook al hebben dierentuindieren in de meeste professionele dierentuinen geen commerciële waarde meer, ze zijn des te meer een inkomstenbron geworden en in die context heeft de witte neushoorn heel veel waarde. Een instituut dat investeert in een goed neushoornverblijf moet natuurlijk wel verzekerd zijn dat het ook neushoorns kan laten zien. Maar critici wijzen op de fouten die zijn gemaakt in het verleden. Zij vinden dat de dierentuinen op dit moment hun fouten van de jaren 70 aan het herhalen zijn. De dieren die in de jaren 70 zijn geïmporteerd raken op en we gaan gewoon met zijn allen weer nieuwe halen.

The White rhinoceros EEP – where does it go from here?

White rhinos in the wild

White rhinos in the wild suffered a great decline, and at the beginning of the 20th century numbered only 30 to 100 animals. Intensive management has resulted in a huge increase, with more than 18,000 now found in South Africa alone. Translocation of southern white rhinos from South Africa to countries such as Kenya, Botswana, Namibia and Zimbabwe has created substantial populations in other countries as well. Despite an increase in poaching of white rhinos, the population in South Africa is still growing, and 50 to 100 white rhinos are auctioned each year for money that is primarily used to support wildlife management and conservation. Most of the white rhinos sold go to game ranches where they are killed by rich trophy hunters. There are many wildlife traders available that can arrange export of these animals to other countries. Because white rhinos are odd-toed ungulates they do not face the same restrictions in importation to Europe that even-toed ungulates do.

White rhinos in European zoos

Poor record keeping historically has made it difficult to gain much understanding of the white rhino population in European zoos prior to the 1970s, when many white rhinos were imported; mostly from Hluhluwe National Park in South Africa. Initially not much was known regarding social needs and reproductive strategies of white rhinos, and while some of the animals from the transports undertaken in the 1970's are still alive, not many reproduced. Analyses of the 2006/2007 EEP population indicated that more than 30% of the population is more than 35 years old, but that only 26% of the white rhinos imported since the 1950s ever bred, and only 13% of the F1 generation has bred to date. More recently, a much better understanding of the natural history of these animals has resulted in improved management. Zoos holding white rhinos within the EEP are now strongly encouraged to hold larger groups, and zoos that do not have the room to hold larger groups are advised to switch to solitary species. The realization that reproduction of daughters is hormonally suppressed in the presence of their mothers has led to transfer of female offspring to other zoos, increasing their chance of breeding.

There are a number of European zoos that are willing to invest in constructing enclosures suitable for holding and managing these rhinos properly if they know that they will receive the animals to fill the enclosures. However it is currently impossible to assure them of this, given that much of the population is aging, and not much breeding is occurring. For this reason, a proposal for some zoos to import animals from South Africa is under discussion. While there are many opponents to importation of wild animals, the white rhino EEP coordinator and species committee feels that importation is justified in this case, because it is confident that with the improved understanding of the management needs of these animals now available it would be possible to develop a more viable population of white rhinos with additional founders. Furthermore these surplus animals would only be given to game ranches otherwise, and it is clear that their export can be professionally undertaken.

Het EEP heeft de mening dat veel instituten hard gewerkt hebben aan het verbeteren van de omstandigheden voor witte neushoorns en dat er in potentie veel meer instituten kunnen gaan kweken met deze soort omdat ze de biologische aspecten van de witte neushoorn veel beter hebben ingeschat en verwerkt in de dierverspreiding. Tevens vindt het EEP dat, mits dierentuinen op een verantwoorde manier de neushoorns importeren, de neushoorns beter af zijn in een Europese dierentuin dan aan de muur bij een trofeeënjager.